

Kinnitatud
direktori 07.09.2015
käskkirjaga nr 4-1/2Ü

**Hariduslike erivajadustega õpilasi toetava tugisüsteemi
korralduspõhimõtted
Tabasalu Ühisgümnaasiumis**

1. Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppekorralduse põhimõtted

Tabasalu Ühisgümnaasiumi (TÜG) hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppekorraldusel lähtutakse Haridus- ja teadusministri 22.07.2014. a. määrusest nr 67, TÜG põhimääruse § 15, kooli kodukorrast ning TÜG põhikooli õppekava punktist 7.

Õpetamisel järgitakse kaasava hariduse põhimõtet (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (PGS) § 47): kindlustada sobiv õpikeskkond haridusliku erivajadusega õpilastele Harku vallas, välja arvatud õpilased, kelle arengule oleks sobivam vastav HEV õpilaste kool. Individualiseeritud õpet rakendatakse vajadusel kõigis klassides.

Õpetamise eeldused on probleemi märkamine, probleemi uurimine, nõustamine ning õpiabi.

HEV õpilase toetamise kolm tasandit:

I tasand - märkamine ja esmane sekkumine

II tasand – tugispetsialistide kaasamine

III tasand – sekkumised maakondliku/üleriigilise nõustamiskomisjoni soovitusel.

HEV õpilaste õpet, koostööd klassijuhatajate, aineõpetajate ning erinevate tugispetsialistide vahel korraldab HEV õppe koordinaator.

HEV õpilase arengu toetamisel on kolm põhimõtet:

- **õpilase toetamine on süsteemne;**
- **toetatakse ühtse tugimeeskonnana;**
- **tegevused õpilase toetamiseks on individualiseeritud.**

Õpilast toetava **tugisüsteemi** ülesanne on koostöös klassijuhataja ja aineõpetajatega toetada õpilase arengut, uurida õpilase arengutingimusi ning vajadusel muuta tingimused arengule sobivaks.

Tugimeeskonna moodustavad aineõpetajad, klassijuhataja, eripedagoogid, koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog, logopeed, HEV õppe koordinaator, õppejuht, direktor, valla lastekaitsespetsialistid, noorsoopolitseinik.

Tugiteenus on konkreetne õpilase HEVist lähtuv ja tema arengut toetav tegevus (konsultatsioon, õpiabi, HEV õppe koordinaatori, koolipsühholoogi, sotsiaalpedagoogi, eripedagoogi nõustamine, huviringi suunamine, pikapäevarühma suunamine, raamatukogus iseseisev töö, õpiklassi suunamine, abiõpetaja rakendamine ainetunnis).

I tasandil hõlmavad tegevused kõiki õpilasi.

2. HEV õpilastega töötavad tugispetsialistid ja nende ülesanded

Tugispetsialistide peamised tegevused:

- Nõustamine (õpilane, lapsevanem, õpetaja);
- Kasvatustöö toetamine (õpi- ja sotsiaalsete oskuste arendamise, mõjutusvahendite väljatöötamine, ennetustöö);
- Õpiabi (logopeedilised, eripedagoogilised, ajutisest õpiraskusest tingitud õpiabirühmad, individualiseeritud õpe);
- Terviseedendus (osalemine projektides, ennetustegevused, koolitused õpilastele);
- Koostöö (ümarlauad, kooli esindamine, koostöö kooliväliste spetsialistidega, võrgustikutöö);
- Erialane teavitus- ja arendustöö (dokumentide väljatöötamine, loengud-esinemised, projektitöös osalemine, publikatsioonid);
- Ülekoolilistes tegevustes osalemine ja kooli arendustöös kaasaráäkimine;
- Koolituste korraldamine õpetajatele, lapsevanematele.

3. Kooli tugispetsialistid

HEV õppe koordinaatori töö eesmärgiks on aidata kaasa kohanemis-, käitumis- ja õpiprobleemidega õpilaste sotsiaalsele arengule ja toimetulekule.

HEV õppe koordinaatori tööülesanded on:

- võrgustiku loomine last ümbritsevate ametkondade vahel, võrgustikutöö korraldamine kooli tasandil, koostöö valla võrgustikuga;
- hariduslike erivajadustega õpilaste õppe ja tugiteenuste suunamise koordineerimine, tegelemine koolikohustuse eirajatega ning õpi-, käitumis- ja kohanemiskustega õpilastega tehtava töö koordineerimine ja analüüsimine;
- HEV õpilaste tunnijaotus- ja tunniplaani koostamine, õppetundide üle arvestuse pidamine;
- tegelemine alaealiste ja nõustamiskomisjoni materjalidega;
- koolikohustuse täitmise jälgimise korraldamine, koolikohustuse täitmise analüüs;
- tugispetsialistide töö koordineerimine;
- tugiteenuste töö alase tegevuse korraldamine ja analüüsimine, ettepanekute tegemine kooli juhtkonnale;

- vastutusalaste normatiivsete dokumentide koostamine;
- õpilaste, lapsevanemate ja õpetajate nõustamine koolis esinevate probleemide osas;
- õppe- ja kasvatustööd toetavate loengute/koolituste korraldamine õpilastele, õpetajatele ja lapsevanematele;
- ennetustöö korraldamine.

Eripedagoogi töö eesmärk on märgata õpilase hariduslikku erivajadust ja lähtuvalt sellest aidata leida sobiv viis õpilasel oma erivajadusega toime tulla ning nõustada õpetajaid ja lapsevanemaid.

Eripedagoogi tööülesanded:

- nõustada õpetajaid ja lapsevanemaid haridusliku erivajadusega õpilaste probleemidele lahenduste leidmisel;
- töötada õpetaja ja/või teiste spetsialistide poolt tugisüsteemi suunatud õpilasega individuaalselt, selgitamaks välja õpilase erivajaduse iseärasus ning otsida koostöös teiste spetsialistidega õpilasele sobiva viisi probleemi lahendamiseks;
- selgitada koos aineõpetajaga välja õpiabi vajavad õpilased;
- viia läbi õpiraskustega õpilaste õpiabi tunde (individuaal- ja rühmatunnid);
- kujundada püsivate õpiraskustega lastel õpioskusi;
- aidata õpilasi teadmiste omandamisel neile sobivaimal viisil, toetada ja julgustada;
- individuaalse õppekava koostamine koostöös aineõpetajate ja teiste tugispetsialistidega.

Logopeedi töö eesmärgiks on toetada lugemis- ja kirjutamiskustega õpilasi; vajadusel nõustada õpetajaid ja lapsevanemaid kirjutamis- ja lugemishäiretega laste õpetamisel.

Logopeedi tööülesanded:

- meetodite ja materjalide valimine õpilaste lugemis- ja kirjutamiskustete uurimiseks;
- lugemisel ja kirjutamisel avalduvate vigade analüüsimine;
- kirjutamis- ja lugemisoskuse kujundamine;
- õpilase kommunikatsioonivõime hindamine;
- õpilase keeleliste oskuste arendamine suulises kõnes;
- logopeedilise õpiabi rühmatundide läbiviimine.

Sotsiaalpedagoogi töö eesmärgiks on õpilaste sotsiaalse tegevusvõime ja toimetuleku toetamine.

Sotsiaalpedagoogi tööülesanded:

- koolikohustuse täitmise jälgimine;
- koostöö õpilaste, lapsevanemate, klassijuhatajate, aineõpetajate ning kooli juhtkonnaga koolikohustuse eirajate ja käitumisprobleemidega laste abistamisel ja suunamisel;
- koolis esilekerkivate sotsiaalsete probleemide ennetamine, samuti koolivägivallajuhtumite lahendamine;
- kooli tugivõrgustiku kaasamine lapse abistamisprotsessi;
- vajadusel lastekaitse-, sotsiaalhoolekande- ja korrakaitsepetsialistide kaasamine lapse ja tema pere mõjutamisprotsessi.

Koolipsühholoogi töö eesmärgiks on õpilase toetamine ja nõustamine koolis hakkamasaamisel.

Koolipsühholoogi tööülesanded:

- toetada psühholoogiliste probleemide lahendamisel (suhteprobleemid, pereprobleemid, käitumisprobleemid, kohanemiskasvatus, toimetulek ärevuse, hirmude ja koolistressiga);
- aidata arendada õpioskusi;
- pakkuda teavet erinevate abi ja info saamise võimaluste kohta.

Abiõpetaja töö eesmärgiks on õpilase juhendamine tava- või HEV eriklassis õppimisel.

Abiõpetaja tööülesanded:

- osalemine ainetundides aineõpetaja abistajana;
- õpilaste toetamine õppetundides võib olla nii individuaalne kui ka suunatud suuremale grupile;
- suuremat abi vajavate õpilaste toetamisel on võimalik õpilast ka klassist väljaspool individuaalselt juhendada.

Kooli tervishoiutöötaja (kooliõde) töö eesmärgiks on:

Kooliõe tööülesanded:

- õpilaste tervisekontrolli teostamine 1., 3., 7. ja 11. klassis, vajadusel teavitab kooliõde lapsevanemat võimalikest kõrvalekalletest lapse arengus;
- õpilaste vaksineerimine iga õpilase individuaalse vaksineerimisgraafiku järgi;
- tegelemine õpilastega, kel on rühihäired, lühinägelikkus, kaaluprobleemid;
- tervisekasvatus – individuaalne nõustamine, esmaabiõpetus;

- tervisekaitsealaste nõuete täitmise jälgimine koolis (õppekoormus, koolikeskkond jne).

4. Meetmed ja tegevused HEV õpilaste toetamiseks

Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamise meetmed ja tegevused tulenevad Haridus- ja teadusministri 22.07.2014 määrusest nr 67 ning TÜG kodukorrast.

I tasandi meetmed – märkamine ja esmane sekkumine

Individuaalne töö õpilasega tunnis (õppetöö diferentseerimine, modifitseerimine).

Individuaalne töö tunniväliselt (konsultatsioonid aine- ja klassiõpetaja poolt).

Tugiisiku leidmine klassikaaslaste hulgast.

Aine- või huviringi suunamine.

I tasandi individuaalse arengu jälgimise kaardi avamine, lapsevanema kaasamine.

II tasandi meetmed - kaasatud on tugispetsialistid

II tasandi meetmetele suunamised toimuvad HEV õppe koordinaatoriga ja lapsevanemaga kooskõlastatult.

Logopeediline õpiabi. Logopeediline abi toetab lugemis - ja kirjutamisraskusega õpilasi.

Eripedagoogiline õpiabi. Toetab õpilasi, kellel on ainealased õpiraskused või väljakujunemata õpioskused.

Õpiabirühmade moodustamise aluseks on Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 51 lg 1.

Psühholoogiline nõustamine. Koolipsühholoog nõustab õpilasi, õpetajaid, lapsevanemaid, viib läbi teste, vajalikke harjutusi õpilastele.

Sotsiaalpedagoogiline nõustamine.

Abiõpetaja kaasamine tundidesse. Abiõpetaja juhendab individuaalsel õppekaval olevaid õpilasi, hoiab klassis nende tähelepanu töö juures.

Tugiisiku määramine kooli tasandil (õpetaja või vanema klassi õpilane) klassijuhataja, tugispetsialisti soovitusel. Tugiisik aitab õpilasel toime tulla vahetundides, vajadusel toetab õppimises.

Individuaalse õppekava rakendamine HEV õppe koordinaatori ettepanekul. Individuaalne õppekava koostatakse õpilasele, kellel on ühes või mitmes õppeaines tekkinud olulised lüngad või vajab õpilane muul põhjusel erisuste tegemist õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekeskkonnas, õppekoormuses.

Pikapäevarühma suunamine. Toimub koostöös lapsevanemaga klassijuhataja, tugispetsialistide soovitusel.

Koolivälistesse huviringidesse suunamine. Toimub koostöös lapsevanemaga klassijuhataja soovitusel.

Pöördumine elukohajärgse kohaliku omavalitsuse lastekaitsespetsialisti poole. Pöördumise teeb HEV õppe koordinaator regulaarse koolikohustuse mittetäitmise korral, õpilasele sotsiaalse toetuse vajamisel, alaealiste komisjoni suunamise taotlemiseks.

Koostöö noorsoopolitseinikuga.

II tasandi individuaalse arengu jälgimise kaardi avamine, täidetakse tugispetsialistide poolt.

III tasandi meetmed – seatud sisse maakondliku/üleriigilise nõustamiskomisjoni otsuse alusel

Koolis on järgmised HEV eriõppe vormid:

- HEV õpilaste eriklassid;
- koduõpe tervislikel põhjustel või vanema taotlusel;
- lihtsustatud õppe kohaldamine;
- individuaalse õppekava kohaldamine.

Alaealiste komisjoni otsuste järgsed tegevused koolis. Näiteks üldkasulik töö jne.

Kooliväliste tugispetsialistide soovitude rakendamine. Koostöö vanema ja lastekaitsespetsialistiga.

Meditsiinilistele uuringutele suunamine haiglasse. Koostöö vanema ja lastekaitsespetsialistiga.

Rehabilitatsiooniteenusele suunamine. Koostöö vanema ja lastekaitsespetsialistiga.

Loov- või pereteraapia teenusele suunamine. Koostöö vanema ja lastekaitsespetsialistiga.

III tasandi individuaalse arengu jälgimise kaardi avamine.

5. Andekate õpilaste toetamine

Täiendavate ülesannete andmine aineõpetaja poolt, võistlustele, olümpiaadidele suunamine.

Testimine koolipsühholoogi poolt.

Eksperthinnangute võtmine.

Aine- ja huviringidesse suunamine.

Tunniväliste õppetegevuste arvestamine hindamisel.

Eneseväljendus- ja esinemisvõimaluste pakkumine.

Väljasõidud, teatrietenduste, näituste külastamine.

6. Õpilase ja lapsevanema teavitamine ja nõustamine (aluseks PGS-i § 55 ja TÜG kodukord)

I tasand

Õpilast puudutavate õppe- ja kasvatusalaste tähelepanekute edastamine vanematele - vastavalt vajadusele.

Arenguestluste läbiviimine – kord aastas, vajadusel rohkem.

Lapsevanemate pedagoogiline nõustamine – vastavalt vajadusele.

Lapsevanema teavitamine individuaalse arengu jälgimise kaardi avamisest, tugiteenustele suunamisest (täidab klassijuhataja).

II tasand

Juhtumiarutelud, kokkulepete sõlmimine kooli, lapsevanema, õpilase vahel.

Klassijuhataja, lapsevanema nõustamine.

Individuaalse arengu jälgimise kaartide läbivaatamine - kord poolaastas, soovitude edastamine vanematele.

Tugiteenuste korraldusest teavitamine kooli kodulehel.

Klassikoosolekud, üldkoosolekud.

Koolitused lapsevanematele.